

Ігри на уроках англійської мови

Людмила ДЗЮБЕНКО,

вчитель англійської мови Петропавлівсько-Борщагівської ЗОШ I–III ступенів Києво-Святошинського району Київської області

Однією з актуальних проблем сучасної методики викладання іноземних мов є організація навчання дітей різного віку за допомогою ігор. Саме навчальні ігри є засобом підтримки в учнів інтересу до матеріалу й активізації їхньої діяльності протягом усього заняття. В процесі гри діти легко залучаються до усної комунікації, під час якої розкриваються і не помічають самого процесу навчання.

Роль ігрової діяльності в навчанні іноземної мови висвітлювали у своїх працях відомі методисти, такі як Є.І. Пассов, І.М. Верещагіна, Д.Б. Ельконін, М.М. Скаткін, Є.І. Негневицька та ін. «Важливо усвідомлювати, вирішенню яких дидактичних завдань повинна сприяти дана гра, на розвиток яких психічних процесів вона спрямована», – зазначав М.М. Скаткін [7]. На думку Є.І. Пассова, «гра – це лише оболонка, форма, змістом якої повинне бути навчання, оволодіння видами мовної діяльності» [4]. Він виділяє такі характерні риси ігрової діяльності, як мотивованість, відсутність примусу; діяльність, що індивідуалізувалася, глибоко особиста; навчання і виховання в колективі і через колектив; розвиток психічних функцій і здібностей; навчання, що захоплює [*там само*].

Найбільший теоретик ігрової діяльності Д.Б. Ельконін наділяє гру чотирима найважливішими для дитини функціями: засіб розвитку мотиваційно-споживальної сфери; засіб пізнання; засіб розвитку розумових дій; засіб розвитку довільної поведінки. Саме в грі діти засвоюють норми поведінки, гра вчить, змінює, виховує [5].

Ігрова діяльність впливає на розвиток уваги, пам'яті, мислення, уяви, всіх пізнавальних процесів. Гра – це не просто колективна розвага. Це основний спосіб досягнення цілей навчання, тому необхідно точно знати, які саме навички і вміння потрібно розвинути, що дитина не вміє і чого має навчитися в ході гри; гра повинна поставити дитину перед необхідністю розумового зусилля [6].

Отже, гра є інструментом викладання, який активізує розумову діяльність учнів, дає змогу зробити навчальний процес привабливішим і цікавішим, примушує хвилюватися і переживати, що формує могутній стимул до оволодіння мовою.

Найважливішою умовою ефективності навчальних ігор є врахування вікових психолого-педагогічних особливостей дітей. У житті кожної дитини школа є новим етапом, коли вона здобуває нові знання, коли змінюється її кругозір, інтереси, цінності, коли вона отримує новий статус у суспільстві. Домінуючою стає навчальна діяльність.

На цьому етапі у дітей завершується перехід від наочно-образного до словесно-логічного мислення, яскраво вираженим є конкретно-образне мислення. В процесі навчання відбувається формування наукових понять, що веде до розвитку понятійного, або теоретичного мислення. Це свідчить про розвиток довільної пам'яті поряд із довільною увагою.

Якомога раніший початок вивчення іноземної мови є підґрунтям для успішного оволодіння основами комунікативних навичок та подальшого їх удосконалення, оскільки вивчення іноземної мови потребує постійної, безперервної праці над мовними навичками та вміннями.

Під час першого навчального року діти ознайомлюються з основними ознаками предметів, такими як колір, розмір, форма, матеріал, смак, якості людей, тварин. Вони навчаються стисло описувати відомі предмети, оволодівають прийомами їх порівняння. Словник дитини поступово збагачується новими поняттями.

Завдяки перевагам довготривалої пам'яті молодші школярі шляхом стимулювання ігрової або пізнавальної мотивації легко засвоюють різноманітні слова, словосполучення, мовні кліше, фрази та навіть мікродіалоги, віршики, пісеньки. Раннє шкільне навчання іноземної мови збігається з періодом інформаційного вибуху, що створює сприятливі умови для розвитку творчої уяви дітей, яка компенсує обмежену кількість тих чи інших знань, життєвого досвіду молодших школярів [2].

Механізми комунікативного розвитку найкраще сформовані в дітей 6–8 років. Діти цього віку прагнуть до вивчення іноземної мови. Працюючи вчителем початкової школи, я помітила, що гра дає можливість боязким, невпевненим у собі учням розмовляти, і в такий спосіб долати бар'єр невпевненості. У звичайній дискусії учні-лідери зазвичай захоплюють ініціативу, а боязкі відмовчуються. А в грі кожен одержує роль і повинен бути активним партнером у мовному спілкуванні. В іграх школярі опановують такі елементи спілкування, як уміння почати розмову, підтримати її, перервати співрозмовника, в потрібний момент погодитися з його думкою або спростувати її, вміння уважно слухати іншу людину, ставити уточнюючі запитання тощо.

Розрізняють два основних типи ігор: ігри з фіксованими, відкритими правилами та ігри з прихованими правилами. Прикладом ігор першого типу є більшість дидактичних, пізнавальних і рухомих ігор, сюди відносять також розвивальні інтелектуальні, музичні, ігри-забавки, атракціони.

До другого типу належать ігри сюжетно-рольові. Правила в них існують неявно. Вони – в нормах поведінки певних героїв: лікар сам собі не ставить термометр, пасажир не літає в кабіні пілота.

Сюжетно-рольові ігри (іноді їх називають сюжетними) мають переважно колективний характер, бо відображають відносини в суспільстві. Їх поділяють на рольові, ігри-драматизації, режисерські. Сюжет можуть мати дитячі свята, карнавали, будівельно-конструкторські ігри і ігри з елементами праці, що театралізуються. В цих іграх на основі життєвих або художніх вражень вільно і самостійно відтворюються соціальні відносини або розігруються різноманітні життєві ситуації. Основні компоненти рольової гри – тема, зміст, уявна ситуація, сюжет і роль.

Не так давно з'явилися і дедалі активніше використовуються в навчанні комп'ютерні ігри. Комп'ютерні ігри, безумовно, цікаві для учнів і допомагають уникнути штампів та стандартів в оцінці поведінки різних персонажів у різних ситуаціях. За допомогою таких ігор діти засвоюють практично засоби комунікації, способи спілкування і вираження емоцій.

Роль педагога в грі складна, вимагає знань, готовності відповідати на запитання дітей, граючись із ними, вести процес навчання непомітно. Велике значення має вміння вчителя встановити контакт з учнями. Створення сприятливої, доброзичливої атмосфери на занятті – дуже важливий чинник. У ході гри сильні учні допомагають слабким, а вчитель керує процесом спілкування: підходить то до однієї, то до іншої дитини, яка потребує допомоги, вносить необхідні корективи в роботу.

В організації навчально-ігрового спілкування важливим є створення умов для виконання такого завдання, в якому б відбувалася взаємодія партнерів, оскільки спілкування є саме взаємодією учасників. Наведемо приклад одного з таких діалогів: «Please, show me your bag, Dima. – Here you are. – May I open it? – Yes, you may. – But I can't. Help me please... And what's that? – It's my pencil-case and my books». Учасники рольової гри не тільки обмінюються репліками, а й використовують реальні предмети, рухаються по класу.

Бажання брати участь у грі виражається в тому, що учні охоче приймають уявну ігрову ситуацію, нереальний казковий або фантастичний сюжет. Це дає змогу застосовувати на уроках сюжетно-рольові ігри казкового змісту. Наприклад, з метою відпрацювання в усному мовленні запитань про погоду, природні явища, пори року використовується рольова гра за сюжетом казки «Теремок». Мешканці теремка ставлять «гостям» запитання і лише після правильних відповідей дозволяють їм увійти. Серед запитань можуть бути такі: «Who are you?», «What season is it now?», «Is it warm or cold now?», «When is it cold?», «When does it rain?» etc. Учні охоче приймають запропонований їм сюжет.

Увесь спектр можливих ігрових методик надзвичайно великий. Наведемо лише кілька прикладів ігор, які можна використовувати на уроках в чистому вигляді або в поєднанні з іншими видами ігор: рухомими, сюжетно-рольовими тощо.

Приклади ігор на уроках англійської мови

«Eat – Don't eat»

«Їстівне – неїстівне». Ведучий кидає м'яч одному з гравців, і якщо ведучий називає слово, що означає щось їстівне, – м'ячик треба зловити, якщо неїстівне – ні.

«What is missing»

На килимі розкладаються картки із словами, діти їх називають. Вчитель дає команду: «Close your eyes!» і прибирає 1–2 картки. Потім говорить: «Open your eyes!» і запитує: «What is missing?» Діти згадують зниклі слова.

«Words road»

На килимі розкладаються картки одна за одною, з невеликими проміжками. Дитина йде по «доріжці», називаючи всі слова.

«Find the house»

На килимі розкладаються картки (5–6) із словами на 2–3 звуки, а на дошці розміщують картки з відповідними звуками (будиночки). Діти, піднімаючи картку із словом, називають його і кладуть у відповідний «будиночок» і т.ін.

«Colour letters»

На окремих картках намальовано літеру різними кольорами, вони розкладаються перед дітьми. Вчитель дає команду: «Find yellow», дитина стає на літеру вказаного кольору і називає її.

(Для ускладнення, окрім літери, дитина може називати слова, які на неї починаються).

«Catch a ball»

Вчитель називає слово українською мовою і кидає м'яч гравцеві. Той повинен назвати слово англійською мовою.

(Можливий варіант, коли вчитель називає англійською, а учень – українською).

Отже, завдання педагога полягає в тому, щоб знайти якомога більше педагогічних ситуацій, у яких може бути реалізоване прагнення дитини до активної пізнавальної діяльності. Педагог повинен постійно вдосконалювати процес навчання, що дає змогу дітям ефективно і якісно засвоювати навчальний матеріал. Тому так важливо використовувати ігри на уроках іноземної мови.

Ігри допомагають спілкуванню, сприяють передачі накопиченого досвіду, одержанню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок дитини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність. Крім того, що ігри мають величезну методичну цінність, вони просто цікаві як учню, так і вчителю.

Література

1. Борова Т.А. Англійська мова для молодших класів: Навчальний посібник. – Х.: ТОВ «Видавничий дім ББН», 2000. – 156 с.
2. Верещагіна И.М., Роговая Г.В. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных заведениях. – М., 1998.

3. *Близнюк О.І., Панова Л.С.* Ігри у навчанні іноземних мов: Посібник для вчителів іноземних мов. – К.: Освіта, 1997. – 64 с.
4. *Пассов Е.И.* Урок иностранного языка в средней школе. – М., 1989.
5. *Эльконин Д.Б.* Психология игры. – М., 1978.
6. *Камінська Н.* Ігрові моменти на уроках англійської мови. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 80 с.
7. *Скаткин М.М.* Школа и всестороннее развитие детей. – М., 1980.
8. *Негневицька О.І.* Іноземна мова для наймолодших: вчора, сьогодні, завтра // Іноземна мова в школі. – 1987. – №6.

Анотації

У статті розглядається значення гри в навчанні англійської мови наймолодших школярів. Аналізу-

ються умови, за яких використання навчальної гри є найефективнішим. Висвітлюється роль педагога в організації навчально-ігрового спілкування на уроках.

В статті розглядається значення гри в навчанні англійської мови наймолодших школярів. Аналізуються умови, при яких використання навчальної гри є найефективнішим. Підкреслюється роль педагога в організації навчально-ігрового спілкування на уроках.

This article deals with the importance of training games in teaching English at primary schools. All necessary methods are analysed and we can admit that the games are the most effective in teaching. The teacher's role is very important in the games' organization at lessons.

Особливості професійно орієнтованого навчання іноземних мов студентів у немовних вищих навчальних закладах

Ганна ПАНАСЕНКО,

старший викладач кафедри іноземних мов за фахом НАУ,

Тетяна АКОПАН,

старший викладач кафедри іноземних мов за фахом НАУ

У контексті процесів реформування в Україні перед освітою постають завдання підготовки людини до життя в якісно нових соціальних та економічних умовах. Для цього освіта і система виховання повинні переорієнтуватися на формування у студентів інноваційного типу мислення та дій. Назріла потреба підготовки людини до життя у глобалізованому просторі, де відбуваються значні динамічні зміни та істотний вплив на особистість. У сучасних умовах іноземне спілкування стало важливим компонентом майбутньої професійної діяльності спеціаліста, у зв'язку з чим значно збільшується роль дисципліни «Іноземна мова» в немовних ВНЗ. Відповідно до Державного освітнього стандарту вищої професійної освіти, під час вивчення іноземної мови необхідно враховувати професійну специфіку, спрямованість на реалізацію завдань майбутньої професійної діяльності випускників.

Аналіз багатьох досліджень дає змогу визначити основні вимоги, що ставляться до вищої школи й визнаються як соціальне замовлення суспільства і держави, яке вона покликана задовольнити:

1) формування адекватної сучасному рівню розвитку суспільства кадрової інфраструктури основних галузей промисловості і сфери послуг;

2) відновлення професійної освіти, підвищення її якості й відповідності структурі потреб ринку праці;

3) випереджувальний розвиток системи вищої професійної освіти, здатної мобільно забезпечити підвищення культури виробництва;

4) підвищення гнучкості структури професійної освіти і можливості її адаптації до актуальних та перспективних потреб ринку праці;

5) розвиток культури соціальної поведінки особистості з урахуванням відкритості суспільства, його швидкої інформатизації, входження у світовий економічний та інформаційний простір;

6) забезпечення соціалізації в ринковому середовищі через формування соціальних навичок, практичних цілей навчання у сфері іноземних мов і міжнародних відносин.

При цьому перші чотири положення розглядаємо як відносно стійкий компонент, що є необхідною передумовою нормальної життєдіяльності суспільства, а решту – як потребу особистості в освітніх послугах, породжену проблемами, що виникли в зв'язку з адекватними тенденціями розвитку суспільства, зокрема формуванням ринкових відносин, виникненням попиту на неординарних фахівців, які готові до прийняття самостійних рішень, нестандартно мислять і вміють створити атмосферу взаєморозуміння в колективі, налагодити ділові